

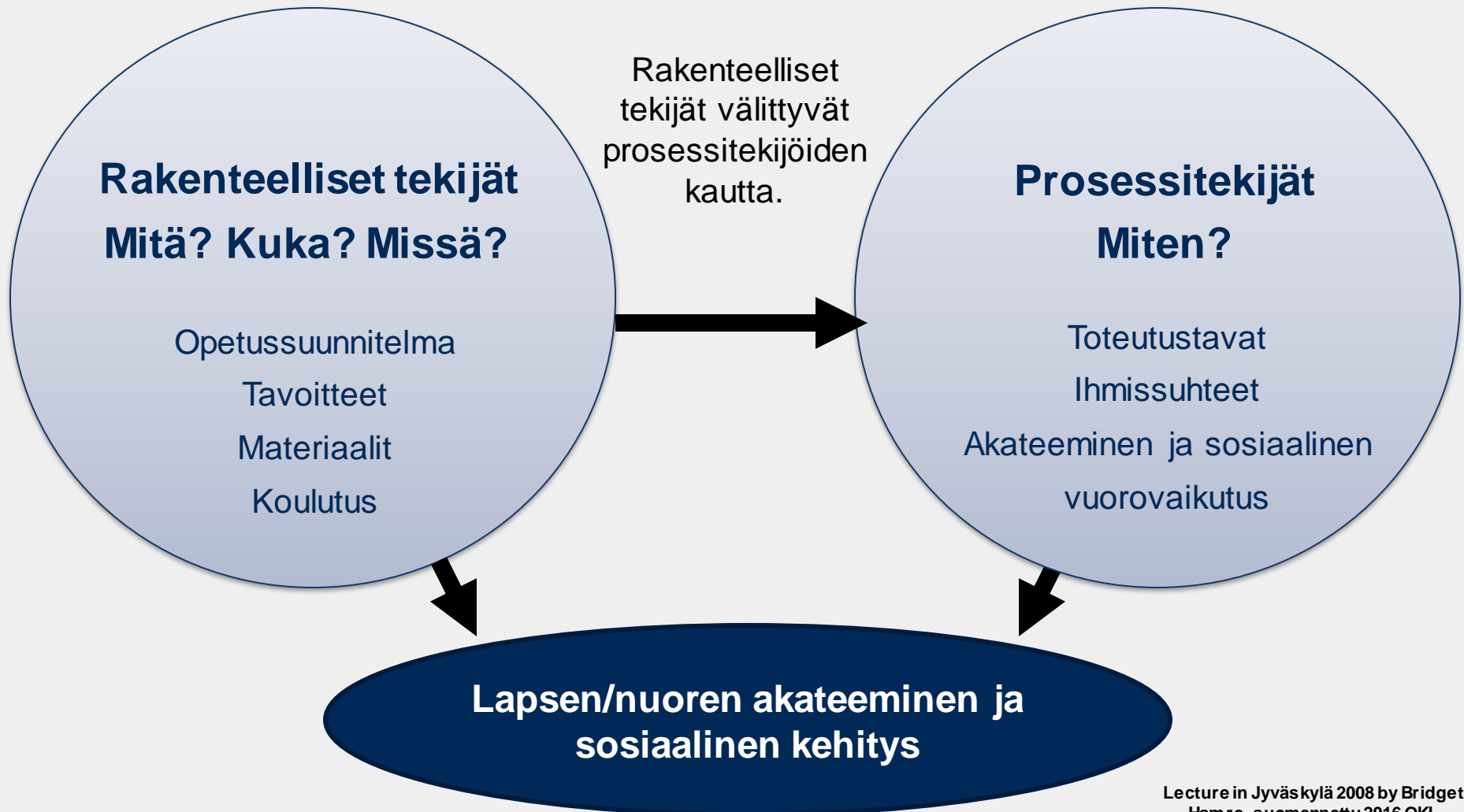
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Opetusvuorovaikutus

OPA

Opettajien arviointiosaaminen oppimisen,
osallisuuden ja tuen toteutumisen edistäjänä

Luokkahuoneen laatu

Vuorovaikutuksen laatu

*(Teaching Through Interaction (TTI) framework;
CLASS K-3; CLASS-S, mm. Hamre ym. 2013; Hafen ym. 2015)*

Tunnetuki

Myönteinen ilmapiiri

Kielteinen ilmapiiri

Opettajan sensitiivisyys

Oppilaiden näkökulmien
huomioiminen

Toiminnan organisointi

Käyttäytymisen
säättely

Tuotteliaisuus

Opetuksen muodot

Ohjauksellinen tuki

Käsitteiden
oppiminen

Kielellinen
mallintaminen

Palautteen laatu
Dialoginen opetus

Sisältöjen
ymmärtäminen

Analysointi ja
ongelmanratkaisu

0-5/6

6-9

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Palaute

**Opettajien arviointiosaaminen oppimisen,
osallisuuden ja tuen toteutumisen edistäjänä
(OPA)**

Palaute

- Palaute on tietoa omasta ymmärryksestä tai suorituksesta. Palaute voi tulla esimerkiksi opettajalta, luokkakaverilta, oppimateriaalilta tai omasta kokemuksesta. (Hattie & Timperley, 2007)

Tehokas palaute vastaa kolmeen kysymykseen

- Mitä oppilaan on tarkoitus oppia?
- Mitä hän on jo oppinut?
- Miten hän voi edistää omaa oppimistaan tai parantaa suoritustaan?

(Hattie & Timperley, 2007)

Palaute ohjaa oppimista

- Formaaliin arviointiin liittyy opettajan pyrkimys ymmärtää, miten oppilaat ajattelevat ja samalla oppilaiden ajattelun ohjaaminen eteenpäin (Furtak, Glasser, & Wolfe, 2016).
 - / Opetusvuorovaikutuksessa läsnä usein tähän liittyviä palauteketjuja (IRPRP: I = Initiation/opettajan aloite, R = Response/oppilaan vastaus, P = Probe/opettajan tiedusteleva palaute; Scott, Mortimer, & Aguiar, 2006).
- Opettaja pyrkii vihjein ja sopivan tasoista tukea tarjoten ohjaamaan oppilaita ajattelussaan ja työskentelyssään eteenpäin (Scaffolding).

Palautteen neljä tasoa

- Palaute persoonasta
- Palaute tehtävästä
- Palaute prosessista
- Palaute itsesäätelystä

(Hattie & Timperley, 2007)

Palaute persoonasta

*”Olet hieno oppilas”,
”Sinä luovutat nopeasti”*

- Negatiivinen vaikutus oppimiseen
- Vähentää hyödyllisenkin palautteen tehoa.

(Hattie & Timperley, 2007)

Palaute tehtävästä

*”Tuo on tehty oikein”,
”Kaksi potenssiin kolme ei ole kuusi”*

- Suurin osa opettajien palautteesta on tällaista.
- Auttaa oppilasta kyseisessä tehtävässä, mutta ei muissa, erilaisissa tehtävissä.

(Hattie & Timperley, 2007)

Palaute prosessista

”Mieti ensin, mitä tehtävässä mainitut asiat tarkoittavat.”

- Palaute asioista tehtävän taustalla
 - / Virheiden havaitseminen
 - / Tehtävien ratkaisutavat
- Johtaa syvällisempään oppimiseen
- Auttaa myös erilaisissa tehtävissä

(Hattie & Timperley, 2007)

Palaute itsesäätelystä

”Huomaatko, miten meinasit heti alussa luovuttaa, mutta onnistuit, kun yritit vielä hetken.”

- Kohdistuu oppilaan sitoutumiseen, kontrolliin ja itseluottamukseen

(Hattie & Timperley, 2007)

Tasolta toiselle

- Palaute on tehokkainta, jos se lähtee tehtävästä, mutta etenee prosessiin ja itsesäätelyyn. (Hattie & Timperley, 2007)

”Kaksi potenssiin kolme ei ole kuusi. Muistatko että kappaleen alussa on tiivistettynä uudet asiat ja mallilaskuja, joista voit etsiä apua? Kokeillaanko ensi kerralla sellaista, että katsot sieltä heti alussa mallia ja pyydät apua jos se ei auta.”

Palautteen saajan reaktio

- Palautteen tehokkuus riippuu myös sen vastaanottajasta.

(Winstone, Nask, Rowntree, Parker, 2017; Wiliam, 2012)

- / Sama palaute voi aiheuttaa eri oppilaissa erilaisen reaktion. Esimerkiksi jos opettaja antaa palautetta tavoitteen ylittymisestä, oppilas saattaa
 - pitää tavoitteen, mutta vähentää panostusta
 - hylätä tavoitteen, sillä se on liian helppo
 - nostaa tavoitteitaan.

Palautteen vastaanottaminen ja hyödyntäminen

- *Palautetaidot* kuvaavat palautteen vastaanottamiseen ja hyödyntämiseen liittyviä taitoja. Näitä ovat:
 - / Palautteen arvostaminen eri muodoissaan
 - / Kyky arvioida saatua palautetta sekä omaa ja toisen työtä.
 - / Tunteiden hallinta, defensiivisyyden välttäminen.
 - / Palautteeseen reagoiminen
- Näitä taitoja voi kehittää.

Palautetta annetaan asioista, joihin oppilas voi vaikuttaa

- Jos onnistunutta oppilasta kehuaan älykkyydestä, aletaan onnistuminen liittää älykkyyteen, johon oppilas ei välttämättä koe voivansa vaikuttaa.
- Jos onnistunutta oppilasta kehuaan sinnikkyudesta (aktiivisuudesta, vaivannäöstä), aletaan onnistuminen liittää sinnikkyteen, johon oppilas voi helpommin vaikuttaa.

(Cimpian, Arce, Markman & Dweck, 2007; Dohrn & Bryan, 1994; Gunderson et al. 2017).

Palaute ja arviointi osana opetusvuorovaikutusta

VOPA-toimintamallin materiaalit on julkaistu verkossa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-202105193020>

Lähde: Pöysä, S., Pakarinen, E., Ketonen, L., Lehesvuori, S., & Lerkkanen, M.-K. (2021). Vuorovaikutus opetuksen ja arvioinnin perustana (VOPA) vaiheittaiset kuvaukset. Opettajien arviointi-osaaminen oppimisen, osallisuuden ja tuen toteutumisen edistäjänä (OPA) -hanke. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos.

PALAUTE

Palaute ohjaa oppimisprosessia sekä edistää opittavien asioiden ymmärrystä, oppimaan oppimisen taitoja ja itseohjautuvuutta.

	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3
Oppimisen tukeminen <ul style="list-style-type: none"> • Oppimisen ohjaaminen ja tukeminen lähikehityksen vyöhykkeellä • Oppimista suuntaavat vihjeet 	Opettaja huomioi harvoin oppilaiden ymmärtämisen ongelmia (esim. opettaja ei auta oppilasta vastauksen löytämisessä tai asian ymmärtämisessä, vaan siirtyy opetuksessa eteenpäin). Opettaja ohittaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä ja kommentteja.	Opettaja huomioi toisinaan ymmärtämiseen tai tehtävään liittyvät kysymykset ja ongelmat ja auttaa vihjein. Vastatessaan oppilaille opettaja ei kuitenkaan systemaattisesti tue oppimista ja ymmärryksen kehittymistä, vaan arvioi lähinnä vastausten oikeellisuutta.	Opettaja huomioi usein ymmärtämiseen tai tehtävän suorittamiseen liittyvät kysymykset ja ongelmat (esim. selventämällä). Opettaja antaa usein tukea vihjein ja kysymyksiin, jotka edistävät oppilaiden oppimista ja ymmärtämistä.
Palauteketjut <ul style="list-style-type: none"> • Vastavuoroisuus • Jatkokysymykset 	Opettajan palaute on lähinnä toteavaa (esim. ”hyvä” tai ”hyvin tehty”) tai palautetta ei anneta lainkaan. Opettaja esittää jatkokysymyksiä harvoin tai ei lainkaan.	Palaute jää välillä toteavaksi, mutta opettaja esittää toisinaan oppimista ja ymmärtämistä edistäviä jatkokysymyksiä tai johtopäätöksiä.	Palautetilanteissa syntyy vastavuoroista ajatusten vaihtoa opettajan ja/tai oppilaiden välille, jolloin osapuolten on mahdollista laajentaa tai syventää ymmärrystään. Opettaja kysyy usein avoimia kysymyksiä tai jatkokysymyksiä.
Vastausten hyödyntäminen <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaiden ajatusten sanallistaminen • Selventäminen • Laajentaminen 	Opettaja pyytää harvoin oppilaita selittämään ajatuksiaan tai laajentamaan vastauksiaan. Oppilaiden vastaukset tai toiminta huomioidaan vain lyhyesti ja opettaja ei käytä niitä oppilaiden ymmärryksen selventämiseen tai laajentamiseen.	Opettaja pyytää toisinaan oppilaita selittämään ajatuksiaan tai perustelemaan vastauksiaan tai toimintaansa. Palaute edistää toisinaan oppilaiden ymmärrystä, ja toisinaan opettaja pyrkii selventämään tai laajentamaan oppilaiden ymmärrystä.	Opettaja kannustaa usein oppilaita selittämään ajatuksiaan ja perustelemaan vastauksiaan tai toimintaansa. Opettajan palaute pyrkii pääsääntöisesti lisäämään oppilaiden ymmärrystä selventämällä epäselviksi jääneitä asioita ja tarjoamalla lisätietoa.
Palautteen kohdistuminen <ul style="list-style-type: none"> • Kohdennettu palaute • Palaute osallistumisesta ja sinnikkydestä • Palaute tehtävässä edistymisestä 	Opettaja ei anna palautetta tai palaute on joko kohdentumatonta tai kohdistuu asioihin, joihin ei voi vaikuttaa, kuten työn lopputulokseen tai oppilaan persoonaan. Opettajan sanallinen ja sanaton palaute kohdistuvat harvoin oppilaiden oppimiseen, tehtävässä edistymiseen, osallistumiseen tai sinnikkyteen työskentelyn aikana.	Toisinaan opettajan antama palaute on kohdentumatonta tai kohdistuu asioihin, joihin ei voi vaikuttaa. Toisinaan opettajan sanallinen tai sanaton palaute kohdistuu oppilaiden osallistumiseen, sinnikkyteen tai tehtävässä edistymiseen työskentelyn aikana.	Opettajan palaute on pääsääntöisesti hyvin kohdennettua. Palaute kohdistuu pääsääntöisesti oppilaiden osallistumiseen, sinnikkyteen tai tehtävässä edistymiseen työskentelyn aikana.
Oppimisen taitojen tukeminen <ul style="list-style-type: none"> • Palaute oppimisprosessista • Itseohjautuvuuden vahvistaminen • Työvälineiden tarjoaminen oman toiminnan havainnoimiseen ja ohjaamiseen 	Opettaja ei anna palautetta tai palautteen tavoitteena on vain saada oppilaat tekemään tehtävät loppuun. Opettaja antaa harvoin palautetta oppilaiden oppimisprosessista tai oppimisen etenemisestä, eikä opettaja tue itseohjautuvuuden kehittymistä.	Opettaja antaa toisinaan palautetta oppilaiden oppimisprosessista tai sen etenemisestä. Hän ohjaa ajoittain oppilaita havainnoimaan tai säätämään omaa toimintaansa sekä tukee itseohjautuvuutta, mutta tällainen palaute ei ole systemaattista.	Opettaja antaa usein palautetta oppilaiden oppimisprosessista ja sen etenemisestä. Hän auttaa oppilaita havainnoimaan, pohtimaan ja säätämään omaa toimintaansa. Opettaja ohjaa oppilaita pitkällä tähtäimellä itseohjautuvuuteen heidän taitojaan vastaavalla tasolla.

Palaute

- **Oppimisen tukeminen**
 - / Oppimisen ohjaaminen ja tukeminen lähikehityksen vyöhykkeellä
 - / Oppimista suuntaavat vihjeet
- **Palauteketjut**
 - / Vastavuoroisuus
 - / Jatkokysymykset
- **Vastausten hyödyntäminen**
 - / Oppilaiden ajatusten sanallistaminen
 - / Selventäminen
 - / Laajentaminen
- **Palautteen kohdistuminen**
 - / Kohdennettu palaute
 - / Palaute osallistumisesta ja sinnikkyudesta
 - / Palaute tehtävässä edistymisestä
- **Oppimisen taitojen tukeminen**
 - / Palaute oppimisprosessista
 - / Itseohjautuvuuden vahvistaminen
 - / Työvälineiden tarjoaminen oman toiminnan havainnoimiseen ja ohjaamiseen

Oppimisen tukeminen

- Oppimisen ohjaaminen ja tukeminen lähikehityksen vyöhykkeellä
- Oppimista suuntaavat vihjeet

1. vaihe: Opettaja **huomioi harvoin** oppilaiden ymmärtämisen ongelmia (esim. opettaja ei auta oppilasta vastauksen löytämisessä tai asian ymmärtämisessä, vaan siirtyy opetuksessa eteenpäin). Opettaja **ohittaa aiheeseen liittyviä** kysymyksiä ja kommentteja.

2. vaihe: Opettaja **huomioi toisinaan** ymmärtämiseen tai tehtävään liittyvät kysymykset ja ongelmat ja auttaa vihjein. Vastatessaan oppilaille opettaja ei **kuitenkaan systemaattisesti tue** oppimista ja ymmärryksen kehittymistä, vaan **arvioi** lähinnä vastausten **oikeellisuutta**.

3. vaihe: Opettaja huomioi **usein ymmärtämiseen tai tehtävän suorittamiseen liittyvät kysymykset ja ongelmat** (esim. selventämällä). Opettaja antaa usein **tukea vihjein ja kysymyksin**, jotka edistävät oppilaiden oppimista ja ymmärtämistä.

Palaute

- **Oppimisen tukeminen**

- / Oppimisen ohjaaminen ja tukeminen lähikehityksen vyöhykkeellä
- / Oppimista suuntaavat vihjeet

- **Palauteketjut**

- /
- /

- **Vastausten hyödyntäminen**

- /
- /
- /

- **Palautteen kohdistuminen**

- /
- /
- /

- **Oppimisen taitojen tukeminen**

- /
- /
- /

Palauteketjut

- Vastavuoroisuus
- Jatkokysymykset

1. vaihe: Opettajan palaute on lähinnä **toteavaa** (esim. “hyvä” tai ”hyvin tehty”) tai palautetta **ei anneta lainkaan**. Opettaja esittää jatkokysymyksiä harvoin tai ei lainkaan.

2. vaihe: Palaute jää välillä toteavaksi, mutta opettaja esittää **toisinaan** oppimista ja ymmärtämistä edistäviä jatkokysymyksiä tai johtopäätöksiä.

3. vaihe: Palautetilanteissa syntyy **vastavuoroista** ajatusten vaihtoa opettajan ja/tai oppilaiden välille, jolloin osapuolten on **mahdollista laajentaa tai syventää ymmärrystään**. Opettaja kysyy usein avoimia kysymyksiä tai jatkokysymyksiä.

Palaute

- **Oppimisen tukeminen**

- / Oppimisen ohjaaminen ja tukeminen lähikehityksen vyöhykkeellä
- / Oppimista suuntaavat vihjeet

- **Palauteketjut**

- / Vastavuoroisuus
- / Jatkokysymykset

- **Vastausten hyödyntäminen**

- /
- /
- /

- **Palautteen kohdistuminen**

- /
- /
- /

- **Oppimisen taitojen tukeminen**

- /
- /
- /

Vastausten hyödyntäminen

- Oppilaiden ajatusten sanallistaminen
- Selventäminen
- Laajentaminen

1. vaihe: Opettaja pyytää **harvoin** oppilaita selittämään ajatuksiaan tai laajentamaan vastauksiaan. Oppilaiden vastaukset tai toiminta **huomioidaan vain lyhyesti** ja opettaja **ei käytä** niitä oppilaiden ymmärryksen selventämiseen tai laajentamiseen.

2. vaihe: Opettaja pyytää **toisinaan** oppilaita selittämään ajatuksiaan tai perustelemaan vastauksiaan tai toimintaansa. **Palaute edistää toisinaan oppilaiden ymmärrystä**, ja toisinaan opettaja pyrkii selventämään tai laajentamaan oppilaiden ymmärrystä.

3. vaihe: Opettaja **kannustaa usein oppilaita** selittämään ajatuksiaan ja perustelemaan vastauksiaan tai toimintaansa. Opettajan palaute **pyrkii pääsääntöisesti lisäämään oppilaiden ymmärrystä** selventämällä epäselviksi jääneitä asioita ja tarjoamalla lisätietoa.

Palaute

- **Oppimisen tukeminen**
 - / Oppimisen ohjaaminen ja tukeminen lähikehityksen vyöhykkeellä
 - / Oppimista suuntaavat vihjeet
- **Palauteketjut**
 - / Vastavuoroisuus
 - / Jatkokysymykset
- **Vastausten hyödyntäminen**
 - / Oppilaiden ajatusten sanallistaminen
 - / Selventäminen
 - / Laajentaminen

- **Palautteen kohdistuminen**
 - /
 - /
 - /
- **Oppimisen taitojen tukeminen**
 - /
 - /
 - /

Palautteen kohdistuminen

- Kohdennettu palaute
- Palaute osallistumisesta ja sinnikkyydestä
- Palaute tehtävässä edistymisestä

1. vaihe: Opettaja **ei anna palautetta** tai palaute on joko **kohdentumatonta** tai kohdistuu asioihin, **joihin ei voi vaikuttaa**, kuten työn lopputulokseen tai oppilaan persoonaan. Opettajan sanallinen ja sanaton palaute kohdistuvat harvoin oppilaiden oppimiseen, tehtävässä edistymiseen, osallistumiseen tai sinnikkyteen työskentelyn aikana.

2. vaihe: **Toisinaan** opettajan antama palaute on kohdentumatonta tai kohdistuu asioihin, joihin ei voi vaikuttaa. Toisinaan opettajan sanallinen tai sanaton palaute kohdistuu oppilaiden osallistumiseen, sinnikkyteen tai tehtävässä edistymiseen työskentelyn aikana.

3. vaihe: Opettajan palaute on **pääsääntöisesti hyvin kohdennettua**. Palaute kohdistuu pääsääntöisesti oppilaiden osallistumiseen, sinnikkyteen tai tehtävässä edistymiseen työskentelyn aikana.

Palaute

- **Oppimisen tukeminen**
 - / Oppimisen ohjaaminen ja tukeminen lähikehityksen vyöhykkeellä
 - / Oppimista suuntaavat vihjeet
- **Palauteketjut**
 - / Vastavuoroisuus
 - / Jatkokysymykset
- **Vastausten hyödyntäminen**
 - / Oppilaiden ajatusten sanallistaminen
 - / Selventäminen
 - / Laajentaminen
- **Palautteen kohdistuminen**
 - / Kohdennettu palaute
 - / Palaute osallistumisesta ja sinnikkyydestä
 - / Palaute tehtävässä edistymisestä
- **Oppimisen taitojen tukeminen**
 - /
 - /
 - /

Oppimisen taitojen tukeminen

- **Palaute oppimisprosessista**
- **Itseohjautuvuuden vahvistaminen**
- **Työvälineiden tarjoaminen oman toiminnan havainnoimiseen ja ohjaamiseen**

1. vaihe: Opettaja **ei anna palautetta** tai **palautteen tavoitteena on vain saada oppilaat tekemään tehtävät loppuun**. Opettaja antaa **harvoin** palautetta oppilaiden oppimisprosessista tai oppimisen etenemisestä, **eikä opettaja tue itseohjautuvuuden** kehittymistä.

2. vaihe: Opettaja antaa **toisinaan** palautetta oppilaiden oppimisprosessista tai sen etenemisestä. Hän **ohjaa ajoittain oppilaita havainnoimaan tai säätelemään omaa toimintaansa** sekä tukee itseohjautuvuutta, mutta tällainen palaute **ei ole systemaattista**.

3. vaihe: Opettaja antaa **usein** palautetta oppilaiden oppimisprosessista ja sen etenemisestä. Hän auttaa oppilaita havainnoimaan, pohtimaan ja säätelemään omaa toimintaansa. **Opettaja ohjaa oppilaita pitkällä tähtäimellä itseohjautuvuuteen heidän taitojaan vastaavalla tasolla.**